

EN EKSTREMT VIGTIG MORALE

Af M. Bernard Kouchner, Udenrigs- og
Europaminister
Offentliggjort i avisen Le Monde
Paris, den 20. maj 2008

**DET BURMESISKE FOLK ER OFRE FOR EN DOB-
BELT ULYKE. DELS EN NATURKATASTROFE AF
FRYGTeligt OMfang, DELS EN POLITISK KA-
TASTROFE I FORM AF EN JUNTA, DER BEVIDST
FORHINDRER, AT NØDHJÆLPEN NÅR FREM. DØD
OG ØDELÆGGELSE HAR RAMT LANDET, NATU-
RENS KRÆFTER GØR OVERLEVELSE SVÆR OG
EPIDEMIER TRUER MED AT BRYDE UD. DET IN-
TERNATIONALE SAMFUND ER FORFÆRDET OVER,
AT MILITÆRET I RANGOON STÆDIGT FORHIN-
DRER NØDHJÆLP TIL OFRENE.**

I fransk lovgivning kaldes sådan en handling ”ikke-assistance til en person i fare”. Gør man sig skyldig i overtrædelse, dømmes man efter den franske straffelov (art. 223-6). Selvom international lov ikke er helt så konkret, anerkendes begrebet dog, og international politik og moral understøtter formaningen.

Konflikten i Burma repræsenterer en højst atypisk spænding mellem politik og humanitære bestræbelser. Typisk er det i væbnede konflikter, at det er svært at få nødhjælp frem til ofrene, på grund af parternes uvilje mod at lade nødhjælpsarbejdere bevidne angreb og overgreb på civile.

Omvendt har organiseringen af nødhjælp i katastrofeområder normalt været hjulpet på vej af den afpolitiserede stemning, der indtræffer i sådanne situationer. Det er kun i de ramte landes interesse. Men i Rangoon er grænserne lige så lukkede efter cyklonen som efter massakrerne førhen. Tilbuddene om hjælp bliver mødt med mistænkelighed og afvisning, i frygt for at nødhjælpsarbejdere skulle rapportere om uhyrligheder fra det lukkede land.

Skal ofrene så blot dø i tavshed? Til det spørgsmål har vi altid svaret højt og tydeligt nej! I 40 år har franske læger krydset grænser med farer for liv og frihed for at hjælpe ofre for naturkatastrofer og væbnede konflikter.

Frankrig har gentagende gange overtalt FN's Generalforsamling til at vedtage resolutioner, der anerkender princippet om fri og åben adgang til ofre for ”naturkatastrofer og lignende nødsituationer” (Resolution 43-131 af den 8. december 1988 og Resolution 45-100 af den 10. december 1990) for at støtte hjælpeorganisationerne i deres arbejde. Siden er dette princip blevet indarbejdet i Sikkerhedsrådets arbejde med over 300 tekster, relateret til cirka 20 konflikter. FN-organet har dermed gang på gang demonstreret sine intentioner i spørgsmålet om menneskerettigheder, og insisteret på, at de overholdes, om nødvendigt med magt eller gennem international ret.

Ved FN-topmødet den 16. september 2005 forpligtigede medlemslandene sig ved generalforsamlingen til følgende: ”Vi er forberedte på rettidigt og konsekvent at skride til fælles handling gennem Sikkerhedsrådet, i overensstemmelse med Charteret inklusiv kapitel VII, i vurdering fra sag til sag og i samarbejde med relevante regionale organisationer, såfremt fredelige midler viser sig utilstrækkelige og nationale myndigheder ikke længere kan beskytte deres befolkning mod folkedrab, krigsforbrydelser, etnisk udrensning og forbrydelser mod menneskeheden.”

Samtidig blev det retslige grundlag specificeret med formuleringen: “forpligtigelse til at beskytte”(responsibility to protect, red.). Men ændringen blev vedtaget med henblik på væbnede konflikter. Situationen i Burma er ikke af en sådan karakter, og er derfor ikke dækket af denne tekst. Juntaen er således kun forpligtiget ud fra generelle krav om at menneskerettighederne respekteres og så Resolution 43-131.

I kraft af nærhedsprincippet, som blev fastsat tilbage i 1988, er det det land på hvis territorium en katastrofe indtræffer, der har det primære ansvar for organisering og distribution af nødhjælp. Kun hvis landet er ude af stand til at løfte denne opgave, i mangel på ressourcer eller politisk vilje, kan det internationale samfund skride ind og løfte den pågældende stats ansvar med at få hjælp ud til den katastroferamte befolkning.

Det forstod Sovjetunionen straks tilbage i 1988. Det franske resolutionsforslag 43-131 blev vedtaget kort efter jordskælvet i Armenien i december 1988, og Sovjet åbnede omgående grænserne for vores nødhjælpsarbejdere – for første gang siden 1917. Indenfor 48 timer landede vi i Yerevan med udstyr, personel, mad, medicin og mobilhospitaller. Sovjetunionen var det første land, der efterlevede Resolution 43-131.

Kina er i dag tilsyneladende åbent overfor nødhjælpsarbejdere, der forsøger at hjælpe ofrene for jordskælvet i Wenchuan. Landet bekendtgjorde den 13. maj, at det vil acceptere international økonomisk bistand og nødhjælp, selvom forholdene for de internationale hjælpearbejdere dog ikke er særligt fleksible.

Hvad angår Burma, så har de seneste dages diskussioner i FN og på bilateralt niveau handlet mere om at beskytte det enkelte lands suverænitet end om at beskytte menneskeliv. Vi taler i fortvivlelse, de svarer med procedurer. Vi fordømmer de forventede tusindvis af dødsfald, de kritiserer os for at blande os i en suveræn stats interne anliggender. “Le Mistral”, en fransk flåde, der kan fragte tusind tons nødhjælp og medicin, er klar til at stævne ud, men vi ved ikke om skibet overhovedet får lov til at laste af, når det når frem.

Lader vi blot ofrene dø? Vi er i dag sat tilbage til dengang da menneskerettigheder ikke var noget, der kom det internationale samfund ved. Det burmesiske militær leger med ofrenes skæbne, og svigter dem, når de forhindrer adgang til den hjælp, en lang række lande tilbyder. FN’s Sikkerhedsråd kan vælge at skride ind og gennemtvinge adgang for den humanitære hjælp, som det tidligere er sket. Hvor mange veje er ikke blevet banet i krigszoner? I Kurdistan (“de blå ruter”) [veje, der sikrede frembringelse af nødhjælp], i Bosnien (luftbroer), i Somalia (landpassager), i Rwanda (Operation Turquoise) og i Dubrovnik (ophævelse af blokade). Er overgrebene, der skete under disse massakrer, værre end de lidelser, som det burmesiske folk oplever som følge af sult og oversvømmelse?

Allerede i 1988 blev vi af FN mindet om at “svigtes ofre for naturkatastrofer (...) af manglende humanitær hjælp, får det livstruende konsekvenser og er et anstød mod menneskelig værdighed”, og FN bestemte, at lande ude af stand til selv at yde nødhjælp kunne støttes; ”særligt med anskaffelse af mad, medicin og sundhedsudstyr, som er essentiel for ofrenes overlevelse” (Resolution A/43-131, paragraf 4).

Denne grundlæggende menneskeret holder regeringen i Rangoon ansvarlig. Den regering, som var med til at vedtage resolutionen fra december 1988... Vi er etisk forpligtiget til at handle resolut, og derfor skal der insisteres på den juridiske ret til at hjælpe ofrene. Hvis ikke det lykkes for Sikkerhedsrådet, står rådet tilbage som kujoner.